

Nr 1102

Av herr Ståhl, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 109, angående vissa organisations- och anslagsfrågor rörande försvaret.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 109 föreslås att Södertörns flygflottilj (F 18) läggs ned. Förslaget grundas på ett av försvarets fredsorganisationsutredning i december 1967 avgivet delbetänkande. I ett tidigare betänkande har utredningen föreslagit att Göta flygflottilj (F 9) läggs ned.

Strävan har varit att bygga upp vårt luftförsvar, så att överraskande anfall genom luften mot vårt land skall kunna mötas med försvarsjakt från fredsbaseringen. En stor del av våra jaktflottiljer har därför lagts till områden som rymmer troliga mål för en angripare. Anfallsmålen vid luftkrigföring torde i första hand bli flyg- och marinbaser, mobiliseringscentra, stridskrafter, kraftförsörjning, kommunikationer och andra anläggningar eller anstalter av omedelbar betydelse för vårt totalförsvar.

Stockholmsområdet rymmer en större mängd sådana tänkbara eller sannolika anfallsmål än någon annan del av landet och är därför av största betydelse för totalförsvaret. Därav följer bl. a. att stockholmsområdet — med riksstyrelsen — särskilt i inledningsskedet av ett krig är ett från luftförsvarssynpunkt mycket viktigt område. Behovet att inom området ha en fredsförläggning med jaktflyg i hög beredskap och med dagliga övningar är därför framträdande. Även för jaktflyg i beredskap i fred mot obehörig flygning över vårt territorium är behovet av en bas mycket stort just i detta område nära farvattnen kring Gotland och mellan Gotland och fastlandet.

Starka skäl finnes alltså för att flygtjänsten från tullingebasen skall kunna fortgå i fred. Detta framhålles av såväl utredningen som av överbefälhavaren.

Södertörns flygflottilj som är flygvapnets yngsta har fått sin plats bestämd just med tanke på försvaret av stockholmsområdet. Alla de skäl till förläggning av en jaktflottilj på Södertörn som anfördes vid dess tillblivelse under slutet av 1940-talet, vilka ytterligare noggrant penetrerades i samband med storflygplatsutredningen under 1950-talet, och som var en anledning till att en storflygplats inte förlades till Jordbro är i dag fortfarande giltiga. Vad som hänt och kommer att hända inom stockholmsområdet, bl. a. utflyttningen av Muskövarvet, synes även för framtiden innebära ett starkt krav på luftförsvar av detta område.

I utredningen sägs (prop. s. 75) att indragningen innebär att antalet divisioner med direkt inriktning på luftförsvaret av stockholmsområdet går ned och att möjligheterna att upprätthålla incidentberedskap och kuppberedskap inom östra Mellansverige kommer att minska. Det framhålls vidare att indragningen medför att antalet jaktdivisioner som har utbildats för försvar av stockholmsområdet blir lägre än i dag.

Överbefälhavaren anser att från operativ synpunkt innebär den föreslagna indragningen av F 18 en allvarlig försvagning av luftförsvaret med genomgripande återverkningar inom en stor del av luftförsvarets krigsorganisation.

Utredningen har av vad som framgår av propositionen (s. 69—71) gjort vissa jämförelser rörande konsekvenserna av en indragning av F 18 i förhållande till ett antal flottiljer. Någon mera ingående jämförelse synes därvid inte ha skett men framstår såsom erforderlig före ett definitivt beslut.

De ekonomiska vinster som beräknas i utredningen genom nedläggningen av F 18 synes vara i hög grad diskutabla. Även om F 18 inte längre skulle vara en jaktflottilj i fred, måste ändå en betydande verksamhet fortsättningsvis administreras av det kvarvarande förbandet och basen behållas som krigsbas. Avsikten är vidare att flytta annan verksamhet till F 18, vilket kommer att innebära avsevärda investeringar. I sammanhanget bör även framhållas att de medel som investerats i berghangarer vid F 18 inte kommer att kunna utnyttjas till fullo om F 18 icke längre utnyttjas som fredsflottilj för jaktflyg.

Det kan nämnas att Landsorganisationen i sitt yttrande över utredningens förslag i mycket bestämda ordalag vänt sig mot en nedläggning. Landsorganisationen finner de ekonomiska fördelarna fiktiva och den ekonomiska redovisningen anmärkningsvärt intetsägande samt anser att utredningen inte utgör en godtagbar ekonomisk grund för ett nedläggningsförslag.

En nedläggning av F 18 skulle, enligt länsstyrelsen i Stockholms län, ur civila utgångspunkter medföra övervägande negativa verkningar, eftersom några problem med hänsyn till samhällsplaneringen icke föreligger och flottiljen ur sysselsättningssynpunkt har en icke ringa betydelse för kommunen.

Föredragande departementschefen uttalar att remissinstanserna i huvudsak godtagit förslaget om en nedläggning av F 18 som krigsflottilj. Med utgångspunkt i de i propositionen refererade yttrandena kan jag icke dela denna departementschefens uppfattning.

Tvärtom är de operativa skälen för ett bibehållande av F 18 som jaktflottilj så starka, att flottiljen icke nu bör läggas ned. De ekonomiska vinsterna synes i hög grad diskutabla — i varje fall är de icke nöjaktigt redovisade — och motiverar inte heller att flottiljen läggs ned.

Det kravet måste allmänt ställas, att förslag till förändringar i försvarets

organisation som en följd av statsmakternas beslut om försvarets framtida utformning skall vara väl underbyggda operativt och ekonomiskt. De personella förhållandena måste även ha beaktats i full utsträckning. Det framlagda förslaget om nedläggning av Södertörns flygflottilj uppfyller inte dessa krav.

En förnyad utredning måste därför göras, varvid en indragning av F 18 vägs mot bl. a. Östgöta flygflottilj (F 3) i Linköping och Västmanlands flygflottilj (F 1) i Västerås. Innan förslag om indragning av en flottilj utöver F 9 läggs fram, anser jag det nödvändigt att fredsorganisatoriska förändringar inom flygvapnet utreds i ett sammanhang och att därefter ett sammanfattande förslag till förändringar föreläggs riksdagen för prövning.

Med anledning av det ovan anförda hemställas,

att riksdagen måtte begära att frågan om indragning av Södertörns flygflottilj blir föremål för förnyad utredning,

att förslag om indragning av ytterligare en flottilj utöver Göta flygflottilj måtte framläggas i samband med de förslag till fredsorganisatoriska förändringar inom flygvapnet som kan bli en följd av beslut vid årets riksdag om försvarets fortsatta inriktning, samt

att riksdagen icke nu fattar beslut om nedläggning av Södertörns flygflottilj.

Stockholm den 4 april 1968

Manne Ståhl (fp)
